

ZELENÍ SKOKANI ČR

Pelophylax ridibundus
(*Rana ridibunda*)
skokan skřehotavý

Pelophylax esculentus
(*Rana esculenta*)
skokan zelený

Pelophylax lessonae
(*Rana lessonae*)
skokan krátkonohý

Mezi zelené skokany ČR se řadí 2 druhy: *Pelophylax ridibundus* (Pallas, 1771) a *Pelophylax lessonae* (Camerano, 1882), a hybridogenezí vzniklý hybrid *Pelophylax esculentus* (Linnaeus, 1758). K hybridogenezí, kdy kříženci produkují gamety s nesmíšeným genomem jednoho z rodičovských druhů přistupuje hybridolýza (zpětný vznik rodičovského druhu z kříženců), polyploidizace kříženců, rekombinantní („klasické“) křížení a hemiklonální reprodukce při zkrřížení hybrida a rodičovského druhu. Situaci při určování zástupců tohoto komplexu neulehčuje výskyt všech tří zelených skokanů na některých lokalitách, ale i tam obvykle obsazují stanoviště odpovídající jejich ekologickým nárokům.

Skokan zelený (*Pelophylax esculentus*) je ekologickým mezistupněm (zaplnil volnou niku), avšak využívá i stanoviště rodičovských druhů. Morfologicky představuje pestrou škálu mezistupňů, zrovna tak v hlasových projevech.

Poznámka: pozor na koncovky druhových jmen při užívání rodového jména *Rana* nebo *Pelophylax*.

P. ridibundus se vyskytuje převážně v nižších polohách (v nadmořské výšce 120 – 520 m n. m.) ve stojatých a pomalu tekoucích vodách. Obývá rybníky, písáky, řeky, slepá ramena a kanály.

Zimuje převážně ve vodě. Aktivovat začíná většinou v druhé polovině března, vrchol rozmnožování spadá na květen až červen.

Ozývá se silným hlasem. Skřehotání je pomalé s odlišitelnými slabikami. Kromě hlavního hlasového projevu zaslechneme i několik jiných hlasových variant.

Dorůstá do 12 cm, samci méně.

Zbarvení hřbetní strany bývá olivově zelené nebo hnědé s velkými hnědými (někdy se zelenavým nádechem) nepravidelnými skvrnami.

Břišní strana bývá šedivě a černě mramorovaná či skvrnitá.

Na zadní straně stehů bývají bělavé, šedavé nebo někdy zelenavé skvrny.

P. esculentus se vyskytuje převážně v nižších polohách, ale vystupuje i do vyšších poloh. Obývá stejná stanoviště jako oba rodičovské druhy.

Zimuje ve vodě i na souši. Aktivovat začíná v druhé polovině března, rozmnožování probíhá od května do července.

Hlasové projevy jsou mezi projevy rodičovských druhů, tzn. rychlé skřehotání s odlišitelnými slabikami.

Dorůstá menší velikosti než skokan skřehotavý, v ČR maximálně do 9,5 cm, samci jsou menší.

Zbarvení hřbetní strany bývá světlezelené nebo trávově zelené, občas modrozelené, hnědé nebo bronzové. Tmavé skvrny bývají obvykle černé a ostře ohraničené. Břišní strana bývá bílá nebo šedavě mramorovaná.

Na stehnech bývají patrné žluté skvrny, zejména v období rozmnožování.

P. lessonae se vyskytuje od nížin až do vyšších poloh (150 – 750 m n. m.). Typickými stanovišti jsou malé vodní nádrže obklopené mokřinami. Je méně vázan na vodní prostředí než skokan skřehotavý a skokan zelený.

Zimuje převážně na souši. Aktivovat začíná koncem března, rozmnožování probíhá hlavně od konce května do začátku července.

Ozývá se rychlým skřehotáním, kde nebývají odlišitelné jednotlivé slabiky.

Dorůstá maximálně do 8 cm, samci méně.

Hřbetní strana světlezelená, trávově zelená nebo hnědá, občas modrozelená, samci v období rozmnožování mívají často citrónově žlutý nádech. Skvrny bývají obvykle malé a tmavé.

Břišní strana obvykle bílá nebo slabě pigmentovaná, občas výrazně šedivě mramorovaná.

Na vnitřní a vnější straně stehů bývají žlutavé skvrny, patrné hlavně v období rozmnožování.

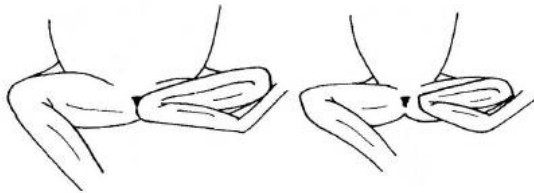
P. ridibundus má rezonanční měchýřky tmavé. Škála zbarvení však může být od světle šedé po černou.

P. esculentus má rezonanční měchýřky obvykle světle šedé, ale jejich zbarvení může být v různých přechodech od bílé až po tmavě šedou.

P. lessonae má rezonanční měchýřky bílé, nepigmentované.

P. ridibundus

P. esculentus

P. lessonae

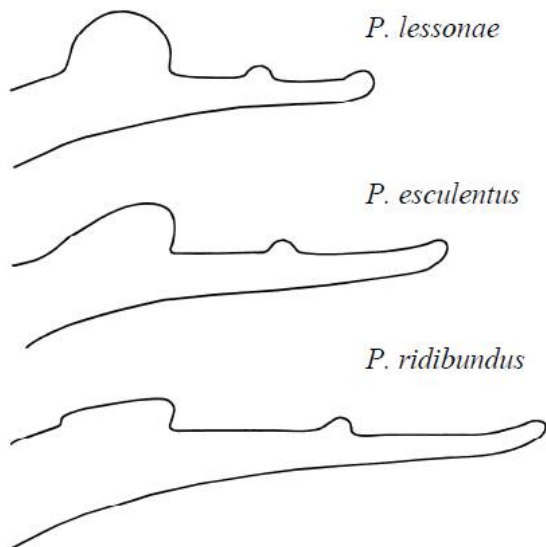
Nejdelší zadní končetiny má *P. ridibundus*. Patrné je to zejména, pokud jsou končetiny složeny kolmo k podélné ose těla. Paty se výrazně přesahují nebo je-li kolmo jen jedna končetina, pak dosahuje za kloaku (viz obrázek).

U *P. esculentus* můžeme pozorovat případy, kdy se paty mírně přesahují nebo se dotýkají a nebo k sobě těsně nedosahují.

Pro *P. lessonae* platí, že holeň je krátká a paty se jasně nedotýkají.

Tento znak je využitelný spíše při určování dospělých jedinců. V průběhu růstu žáby zadní končetina roste pozitivně alometricky ve srovnání s růstem délky těla. Sledování tohoto znaku u juvenilních či subadultních jedinců tak může být zavádějící a matoucí.

Dále je potřeba mít na paměti i skutečnost, že zadní končetiny nebývají úplně stejně dlouhé. U některých jedinců jsou výrazné asymetrie v délce jednotlivých částí zadních končetin patrné na první pohled.

P. lessonae

P. esculentus

P. ridibundus

Vnitřní patní (metatarzální) hrbol je u *P. lessonae* nápadný, pevný, symetrický, polokruhovitě vyklenutý. Slouží dobře při hrabání. Palec je ve srovnání s patním hrbolem krátký. Palec většinou nebývá ani 2 krát delší než délka báze vnitřního patního hrbolu.

U *P. esculentus* bývá vnitřní patní hrbol vyklenutý, avšak asymetricky, nejvyšší bod je posunut směrem ke špičce palce, a není tak pevný jako u *P. lessonae*. Palec je obvykle dvakrát delší než délka báze vnitřního patního hrbolu (v rozmezí asi 1,7 – 2,9 krát).

Vnitřní patní hrbol je u *P. ridibundus* plochý nebo slabě vyklenutý, často jakoby trojúhelníkovitě formovaný. Palec je dlouhý, vždy více jak dvakrát delší než báze vnitřního patního hrbolu (v rozmezí 2,3 – 3,9).

